

# PRIKAZ JEDNOG SLUČAJA AFAZIJE KOD POLIGLOTA

Lea Bauman

Fakultet za defektologiju  
Sveučilišta u Zagrebu

Stručni članak  
UDK: 376.36:80  
Pripjelo: 5. 06. 1989.

## SAŽETAK

U ovom radu razmatran je jedan slučaj afazije kod poliglota kod kojeg je do afazičnih poremećaja došlo zbog začepjenja arterije koja opskrbljuje frontalnu, parijetalnu i temporalnu zonu mozga, a arterija je prirodno sužena što otežava prokrvljenost. Začepjenja su se javljala tri puta. Posebno je zanimljiv prvi udar jer se osoba nalazila u stranoj govornoj sredini gdje je koristila ruski, engleski i hrvatski jezik, ali je za komunikaciju bio bitan engleski koji joj se nakon atake vratio kao i hrvatski, dok je ruski jezik bio toliko oštećen da ga se dugo vremena nije moglo prisjetiti, iako ga je učila jednakovremeno kad i engleski, te bi se očekivalo da ga je ispitanica bila kadra koristiti jednako kao i engleski. Budući da taj jezik nije bio bitan za preživljavanje u stranoj sredini, dominirao je engleski i hrvatski. Ostali jezici javili su se prema Pitresovom pravilu.

Da bi se ustanovila sadašnja sposobnost vladanja jezicima, provedeno je testiranje: ispitanica je pričala kratak tekst na jezike kojima vlada. Obraćena je pozornost na broj riječi u rečenici, na leksik, morfologiju i sintaksu, kao i na grafiju.

Na osnovi analize tekstova može se zaključiti da ispitanica u svakom slučaju vlada gore navedenim jezicima, te da u datoj situaciji može koristiti neki od tih jezika, a greške koje eventualno pri tome čini, greške su koje bi činio svaki prosječan čovjek pri upotrebi stranog jezika, ako se profesionalno ne bavi tim jezikom.

## 1. UVOD

Kada se govori o afazijama, posebno o afazijama kod poliglota, treba spomenuti da dostupna literatura raspolaže malim brojem podataka i malim brojem opisanih slučajeva.

Hecaen i Angelergues (1965) navode ove značajke afazičnih poremećaja kod poliglota, koje pripadaju u Pitresovu shemu o afazičnim poliglotima:

"Prvenstveno se nakon iktusa javlja gu-bitak svijesti. Bolesnik odmah razumijeva jezik koji mu je prije iktusa bio najbliži, ali ga nije kadar govoriti. Nešto kasnije on se može izražavati na tom jeziku, ali bez mogućnosti razumijevanja i govorenja drugih jezika. Do ponovnog razumijevanja i govorenja drugih jezika dolazi kasnije. Pitres smatra ovu afaziju sistematskom afazijom jezika, nekom vrstom amnestičke

afazije."

Neki autori inzistiraju na višestrukosti faktora koji nastupaju posebice kod svakog pacijenta.

Svi se autori slažu da se javljaju brojna odstupanja od Pitresovog pravila koja potječu bilo zbog afektivnih uvjeta u kojoj se osoba s afazičnim poremećajem nalazi, bilo zbog specifičnosti učenja i strukture različitih jezika potrebnih osobi za komunikaciju.

Goldstein (Hecaen i Angelergues, 1965) je pokazao da subjekt koji preferira materinski jezik uviđa potrebu da govori stranim jezikom ukoliko se nalazi u govornoj sredini koja taj jezik koristi, da bi mogao kontaktirati s okolinom u svrhu preživljavanja. Ta tendencija odražava se na govorenje osnovnog materinskog jezika: osoba će u svoj govor unositi riječi i izraze iz drugih

jezika. Nasuprot tome, ako se nalazi u sredini svog osnovnog jezika, ona će ga ponovno brže svladati.

## 2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj je ovog rada prikazati jezično—govorne sposobnosti jedne osobe oboljele od afazije — poliglota koji govori osim materinskog i 6 stranih jezika (uz poznavanje dva mrtva jezika, latinskog i grčkog). Najtemeljitije je u radu dat opis i razmatranje posljedica prve ishemične atake, jer se oporavak odvijao u stranoj govornoj sredini (Indija, Warangal), u kojoj su ispitanici za komunikaciju bila potrebna dva jezika.

## 3. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

### 3.1. Prikaz ispitanice

Ispitanica je žena koja je navršila 60 godina, visoke stručne spreme, udata, majka dvoje djece, u radnom je odnosu. Osim hrvatskog govori engleski, njemački, francuski i talijanski jezik, a služi se i ruskim i španjolskim. Tri puta (jednom g. 1969. i dva puta 1974. godine) doživjela je afazične poremećaje nakon ishemičnih ataka.

### 3.2. Način prikupljanja podataka

Podaci su prikupljeni iz ovih izvora:

3.2.1. analiza liječničkih nalaza, gdje su podaci nadopunjeni intervjuima s ispitanicom, kojima je ona dala podatke o subjektivnom dojmu vlastitog stanja za vrijeme udara i oporavka.

#### 3.2.2. Ispitivanje današnjeg stanja

Da bi se snimilo današnje stanje, s ispitanicom je provedeno ispitivanje poznavanja stranih jezika, tako da je izabrana njoj nepoznata kraća priča koju je pismeno prepričala na stranim jezicima kojima vlada.

## 4. OPIS STANJA POSLIJE UDARA

### Neurološki podaci

Godine 1969. ispitanica je imala prvu ataku. Iznenada je nastupila lijevostrana hemipareza uz dvoslike i dizartrije. Isti dan svi simptomi su se povukli, a opća slabost perzistirala je oko 2 mjeseca.

Godine 1974. pojavila se druga ataka kojoj su prethodila krvarenja iz nosa u trajanju 1 – 2 sata, javljali su se i hematomi po tijelu. Za atake javilo se krvarenje iz nosa, slabost lijeve strane tijela i nemogućnost artikuliranja koja se povratila tokom idućih 24 sata.

Scintigrafija provedena u KBC Rebro, na odjelu nuklearne medicine, pokazala je oštećenje centra za sluh, vid, govor i motoriku. Tom prilikom nije zadržana na liječenju. Ispitanica je i dalje osjećala smetnje. Iste godine doživjela je i treću ataku: osjećala je jake vrtoglavice, nije mogla kontrolirati kretanje tijela, javila se nesposobnost artikulacije. Smještena je u KBC Rebro. Angiografija je pokazala da je vertebralna arterija zavinita i sužena, te se pretpostavilo da je do atake došlo zbog privremenog začepljenja arterije.

Nakon svake od ovih ataka bolesnica se u roku od godinu dana gotovo potpuno oporavila, tako da nije osjećala posljedice ni na fizičkom ni na intelektualnom planu. S obzirom na relativno brz i gotovo cjelovit oporavak postoji mišljenje da je riječ o vaskularnoj genezi udara, o urođenom suženju desne vratne arterije, koja je pod određenim, no neustanovljenim uzrocima, dovela do ishemičnih ataka koje su dale sliku stanja tipičnih nakon prskanja aneurizmatičkih tvorbi u mozgu. Kao potkrepa ove dijagnoze može poslužiti Lennebergova opaska (1965) da se, uz vaskularne lezije koje oštećuju mozak, jednim od mogućih uzro-

ka nastanka afazije smatra začepljenje srednje cerebralne arterije koja opskrbljuje frontalnu, parijetalnu i temporalnu zonu mozga.

Kao prvi simptom kod sva tri udara javljala se hemipareza lijeve strane tijela uz dizartriju (koja bi se povukla već prvog dana) uz dvoslike. Podlogu javljanja dvojnih slika razjašnjava Robertsov zaključak (Lenneberg 1960) da lezije koje se nalaze blizu stjecišta dominantne parijetalne i okcipitalne regije mogu uzrokovati disfazične smetnje koje uključuju i teškoće vizualnog raspoznavanja — u ovom slučaju te teškoće javljaju se u obliku dvojnih slika.

Potrebno je pripomenuti da ispitanica jednako koristi obje ruke, tj. koristi desnu ruku pri akcijama koje zahtijevaju vještinu (pisanje), a lijevu ruku pri akcijama koje zahtijevaju snagu i veliku preciznost.

Pennfield i Roberts (Lenneberg, 1960) navode da posljednjih godina postoje mnogobrojne pretpostavke o odnosu preferencije lijeve, odnosno desne ruke i cerebralne organizacije jezika. Lijeva hemisfera je dominantna kod većine ljudi, no autori ne isključuju i mogućnost postojanja dominacije za govor desne hemisfere, kao ni mogućnost bilateralne funkcionalnosti, tako da smatram da u slučaju ispitanice, budući da se ona tako dobro oporavila, postoji bilateralna funkcionalnost (s obzirom na podjednaku upotrebu ruku).

## **5. AFAZIČNI POREMEĆAJI U POJEDINIM JEZICIMA NAKON UDARA**

### **5.1. Podaci o redosljedu učenja jezika**

Prije opisa afazičnih poremećaja valja pripomenuti kojim je redosljedom ispitanica učila jezike. Materinski jezik je hrvatski. Njemački, engleski i ruski učila je već

u ranom djetinjstvu. Ispitanica je pohađala njemačku školu u kojoj se nastava održavala na njemačkom jeziku. U obitelji se, osim njemačkog, koristio engleski i ruski jezik. Ovi jezici usvajani su auditivnim kanalom i aktivnim govorenjem, a usvajanje pisma počelo je oko šeste godine za sve spomenute jezike. Francuski jezik spomenuta osoba učila je od desete godine, a talijanski od trinaeste. Jezici su usvajani kako auditivnim tako i vizualnim kanalom (čitanje). Španjolski jezik je posljednji jezik koji je osoba o kojoj je riječ usvojila u dobi od 25 godina, isključivo putem vizualnog kanala, tj. čitanjem.

### **5.2. Stanje komunikacijskih sposobnosti nakon udara i tok rehabilitacije u pojedinim jezicima**

Nakon atake prvo je nastala potpuna amnezija koja je trajala 24 sata, uz razumijevanje govora.

S obzirom na amnestičke elemente treba spomenuti da Pitres ovu afaziju smatra sistematskom afazijom jezika i to kao jednu vrstu amnestičke afazije. Tri dana nakon atake mogla je govoriti uz blage smetnje dizartričnog tipa.

Govorila je mješavinom hrvatskog i engleskog jezika, a prilikom govorenja nije mogla razlučiti kada koristi jedan a kada drugi jezik. Ruskim jezikom uopće nije mogla komunicirati. Javila se potpuna nemogućnost raspoznavanja tog jezika, amnestičkog tipa, i to tokom prvih tjedana nakon atake. Potom su se fragmenti jezika počeli vraćati, ali je poznavanje tog jezika ostalo manjkavo do danas, ne toliko u recepciji koliko u ekspresiji.

Razmatrajući način kako su se vraćala ova tri jezika, nailazi se na jednu neobičnost. Naime, ispitanica je vladala prije atake engleskim i ruskim gotovo kao i mate-

rinskim – hrvatskim jezikom. U prva 24 sata nakon atake javljaju se ravnopravno i u jednakom omjeru hrvatski i engleski jezik u govoru, dok ruski nestaje, iako bi se prema Potzlu, kako navode Hecaen i Angelergues (1965), kod subjekta trebalo brže javiti ovladavanje jezikom – u ovom slučaju jezikima – kojim je osoba govorila u času akcidenta. No, nije neobično ako se osvrnemo na podatak da su se u zemlji u kojoj se ispitanica nalazila, svi, pa i osobe ruskog govornog područja, služili engleskim jezikom. Stoga se vjerojatno engleski zadržao na istoj razini kao materinski jezik, dok se ruski, relativno nebitan za komunikaciju sa sredinom, izgubio.

Dalje Goldstein (Hecaen i Angelergues, 1965) tvrdi da kod poliglota afazičara postoji i tendencija da u prvo vrijeme prelaze s jezika na jezik, tj. da miješaju jezike (ovdje se to javilo kao miješanje hrvatskog i engleskog – bez razabiranja i mogućnosti razlikovanja jednog od drugoga, a da ujedno osobe pri prelaženju s jednog jezika na drugi ne osjećaju nikakav napor – što je i ovdje bio slučaj.

Treba upozoriti da se i njemački, jezik koji je ispitanica govorila jednako dobro kao i hrvatski i ruski, javio tek naknadno, s ostalim jezikima, iako ga je osoba o kojoj je riječ učila na isti način kao i engleski i istovremeno kada ruski i engleski. Oslanjajući se na Potzlovu teoriju (Hecaen i Angelergues, 1965), akazični poliglot, ako se nalazi u stranoj sredini, progovara prvo jezikom te sredine, čak iako njime ne vlada dobro, radi potrebe socijalnog kontakta vezanog za preživljavanje. Može se pretpostaviti da će se taj jezik vratiti redosljedom suprotnim od Pitresovog pravila zbog socijalne sredine, u kojoj su za komunikaciju u prvom redu bili potrebni engleski i hrvatski jezik.

Ostali su se jezici vraćali jednakomjerno tokom iduća 2 mjeseca, a nakon 6 mjeseci spomenuta osoba je vladala svim jezicima koje je poznavala, osim što se ruskim nije služila jednako dobro kao ranije: razumjela ga je u velikoj mjeri, no u produkciji govora osjećala je znatne teškoće pri pronalaženju riječi i njihovom spajanju u suvisle cjeline. Jednako kao znanje ruskog jezika, oštećeno je i znanje španjolskog jezika. Razlog tome, osim navedenog razloga socijalne sredine, mogao bi biti način kojim je osoba učila španjolski, odnosno učila ga je uglavnom čitanjem, tj. vizualni kanal bio je primaran pri učenju, a manje govorom – auditivnim kanalom.

Pri korištenju engleskog i hrvatskog jezika ispitanica je koristila gramatički pravilne rečenice koje su bile ometene blagom dizartrijom (24 sata nakon insulta izgovarala je samo eliptične rečenice: *svjetlo, water, mrak, book*). Normalna produkcija govora vratila se oko 3 mjeseca nakon insulta. (Dotada je ispitanica preferirala kratke rečenice, jer su joj one predstavljale manju teškoću, a pri njihovom izgovoru nije griješila i lakše je artikulirala riječi.)

Pri vraćanju ostalih jezika kojima je prije vladala ispitanica je imala teškoće u prisjećanju na vokabular, a amnestički elementi nisu se javljali samo pri pronalaženju riječi u stranim jezikima, nego i u vezi s njezinom profesijom.

Što se čitanja i pisanja tiče, ispitanica je u prvo vrijeme imala velikih teškoća zbog dvoslika i vrtoglavica koje su pratile njezin oporavak. Nakon prestanka javljanja dvoslika, ispitanica je mogla bez greške čitati latinicu – kako hrvatski tako i engleski jezik – ali je u prvo vrijeme, zbog oslabljene memorije, morala ulagati velik napor da upamti pročitano. Za ćirilčku grafiju ruskog nema podataka o eventualnim teško-

ćama dekodiranja grafije jer ispitanica nije imala prilike čitati tu grafiju.

Naredne dvije ishemične atake javljaju se g. 1974. u razmaku od mjesec i pol dana. Opet su se javili poremećaji govorne ekspresije: nemogućnost artikuliranja zbog nesposobnosti kontrole kretanja organa za artikulaciju. Kao i za prve atake i ovaj put odmah je razumjela govor drugih, ali prvih tjedana gotovo uopće nije mogla artikulirati; govor joj je zbog smetnji artikulacije predstavljao veliki napor. Poslije toga mogla je govoriti vrlo polagano, služeći se kratkim rečenicama. Ponovno se javio gubitak svih jezika uz opću amneziju, osim hrvatskog i engleskog, no ovaj put bili su jače reducirani i ti jezici. Tri tjedna nakon atake osjećala se dovoljno dobro da bi pokušala za svaku riječ koje se prisjetila na hrvatskom jeziku naći primjerenu riječ u engleskom. Zatim je isti sustav vježbe primijenila na sve jezike kojima je prije vladala. Sustav se pokazao kao uspješan za sve jezike koji su se vraćali istim redoslijedom kao i ranije, osim što su ruski i španjolski — deficitni još odranije — predstavljali velike teškoće.

Danas ispitanica razumije usmeni i pisanu španjolski i ruski jezik, ali, kada pokušava sama nešto reći, javljaju se teškoće u organizaciji rečenice, nedostaju joj riječi, a pri traženju dolazi do zamuckivanja. Zanimljivo je da može čitati rusku grafiju, ali, ako se pokuša njome služiti u pisanju, nastaju mnogobrojne greške.

## 6. REZULTATI PISMENOG PREPRIČAVANJA ISTE PRIČE NA SEDAM JEZIKA

Radi usporedbe sadašnjih sposobnosti vladanja pojedinim jezicima ispitanica je pismeno prepričala na sedam jezika tekst ove priče:

— Jednog su dana kineskog učitelja zena Sozana upitali njegovi učenici: "Učitelju, koja je najveća vrijednost na ovome svijetu?"

Učitelj im je mirno odgovorio: "To je glava krepane mačke."

"Ali zašto bi glava krepane mačke bila najveća vrijednost?" — zapitali su na to učenici.

Sozan im je odgovorio: "Zbog toga što nitko na ovome svijetu ne može procijeniti vrijednost glave krepane mačke." —

Ispitivanje je izvršeno postepeno: svaki dan ispitanica je na drugom jeziku prepričala priču. Vodio se računa da ne budu za redom testirani srodni jezici da bi se smanjila mogućnost utjecaja jednog jezika na drugi. Redoslijed je bio ovaj: engleski, talijanski, njemački, španjolski, ruski, francuski i na kraju hrvatski jezik. Na tako dobivenom materijalu izbrojene su riječi, pogrešne riječi, gramatičke i pravopisne greške.

Pri brojenju riječi u svakom pojedinom jeziku pazilo se na jezikom zadane razlike. Tako nije brojen član u jezicima koji ga imaju (engleski, njemački, francuski, talijanski, španjolski) da bi se izjednačili s hrvatskim i ruskim, a ni riječce za tvorbu komparativa, odnosno superlativa (most, plus, piu, mas) kojih u njemačkom, hrvatskom i ruskom nema.

Adekvatnost rječnika i ispravnost gramatike u njemačkom, engleskom i hrvatskom kontrolirala sam sama, a u ostalim jezicima kompetentni stručnjaci.

Rezultati analize prikazani su tabelarno. Izračunati su postoci grešaka s obzirom na omjer broja riječi upotrijebljenih u prepričavanju.

Tablicom je prikazan broj riječi koje je ispitanica upotrijebila u pojedinom jeziku unutar testovnog materijala, zatim brojnost

jezik	brojnost grešaka u pojedinom jeziku				broj riječi upotrijebljen u testovnom materijalu (x)		
	gramatika	leksik	izostavljanje riječi (gramatika)	izostavljanje riječi (leksik)	grešaka	broj riječi u tekstu	% grešaka s obzirom na broj riječi
engleski	0	0	0	0	0	50	0
njemački	0	0	0	0	0	58	0
hrvatski	0	0	0	0	0	38	0
ruski	8	3	1		12	45	24,5%
španjolski	3	5	0	0	8	53	15,5%
talijanski	5	4	2	2	13	50	26%
francuski	5	0	1	1	7	56	11,3%

(x) Ukupan broj riječi originalnog teksta iznosi 63 riječi.

i vrste grešaka u materijalu te postotak grešaka s obzirom na broj riječi upotrijebljenih prilikom testiranja.

Broj riječi upotrijebljenih za talijanski i engleski jezik iznosi 50 riječi. U francuskom jeziku upotrijebljeno je 56 riječi a u njemačkom 58 riječi. U španjolskom su upotrijebljene 53 riječi, u ruskom 45, a u hrvatskom tekstu 38 riječi.

Priča u originalu sadrži 63 riječi.

Već je navedeno da su engleski, njemački i ruski jezik učeni jednakovremeno i na koje načine, te da je ruski jezik bio (osim španjolskog) najviše oštećen. Stoga djeluje logično da je pri prepričavanju priče na ruski jezik upotrijebljen najmanji broj riječi; u izražavanju nedostaju mnoge riječi, a na jednom mjestu u tekstu osoba o kojoj je riječ nije se mogla prisjetiti ni jednog izraza koji bi bio bar približno adekvatan zahtjevima originala, te je na tom mjestu ispuštena riječ.

Prijevod na engleski jezik također ima manji broj riječi što djeluje nelogično budući da osoba njime vlada gotovo kao materinskim. U ovom tekstu nema niti jedne greške: kako u morfologiji, sintaksi i gramatici, tako i u ortografiji. Manji broj ri-

ječi vjerojatno se javlja zbog toga što je, budući da spomenuta osoba dobro vlada tim jezikom, kadra preciznije iznijeti zadanu priču, te koristeći adekvatne riječi izraziti konciznim rječnikom temu zadane priče.

Jednakom je preciznošću prepričana priča na njemačkom jeziku, iako je upotrijebljen veći broj riječi (58). Jednako kao i engleskom prijevodu ni ovdje nije bilo grešaka.

U prepričavanju talijanskim jezikom ispitanica je upotrijebila 50 riječi s većim brojem grešaka u gramatici, a bilo je i omisija članova.

U španjolskom jeziku upotrijebljene su 53 riječi, također s greškama. Ova se pismena prepričavanja ne razlikuju mnogo po broju riječi, a prevladava isti tip grešaka: morfološke, sintaktičke i gramatičke greške, kao i greške o ortografiji. U francuskom prijevodu korišteno je 56 riječi. U tekstu postoji veći broj grešaka, ne samo morfoloških, sintaktičkih i gramatičkih nego dolazi i do omisija riječi i do ortografskih grešaka.

Pri prepričavanju priče na materinski jezik ispitanica je upotrijebila samo 38 riječi

koristeći vrlo precizan rječnik, što može osoba s očuvanim kognitivnim sposobnostima i dobro razvijenim vokabularom iz kojeg odabire riječi potrebne da bi se shvatila bit zadane priče.

## 7. DISKUSIJA O REZULTATIMA

U diskusiji o rezultatima vrijedno je izdvojiti ovo: Greške koje se javljaju brojne su, ali nisu prevelike i ne ometaju razumljivost izrečenoga pogotovu u odnosu prema riječima koje su ovdje predstavljene kao leksički nedostaci — može se smatrati da one predstavljaju jezične finese.

Pri prepričavanju teksta na engleski jezik upotrijebljen je manji broj riječi. Upotreba manjeg broja riječi pokazuje veliku sposobnost odabiranja riječi iz lingvističkog depozita da bi se što temeljitije iznio sadržaj koji odgovara sadržaju priče. Zbog istog razloga upotrijebljen je i malen broj riječi u prepričavanju na hrvatskom jeziku. Nešto veći broj riječi upotrijebljen je u njemačkom, samo što u njemačkom prijevodu nema grešaka, jednako kao i u engleskom i u hrvatskom prepričavanju, što potvrđuje dobro vladanje tim jezikom, te da su ta tri jezika izuzetno dobro sačuvana.

U ostalim jezicima javlja se vrći broj grešaka. Najviše se javlja u ruskom, gdje je najuočljivija nehotična upotreba španjolske riječi (jezika koji je oštećen kao i ruski): umjesto ruske riječi za "nitko": upotrijebljena je španjolska riječ "ningun" umjesto "nigdo". U izrazu "najdragocennije" izostavljen je u tekstu jedan glas "n" koji je oznaka, tj. nastavak za superlativ. Bez tog nastavka superlativ nije ostvaren, pa je zbog omisije došlo do greške.

Greška koju navodim je gramatička. Upotrijebljen je glagol u pluralu za imenicu u singularu, tj. umjesto "možet" stavljen je oblik "mogut". Posljednja greška u tekstu

je omisija: ispitanica se nije mogla sjetiti adekvatne riječi u ruskom za izraz "procijeniti", a također nije znala kojim bi drugim riječima opisala taj izraz, pa je izostavila riječ.

Pri prepričavanju na španjolski ispitanica je griješila i tako što je, upotrebljavajući riječi koje su slične talijanskom, stvarala kovanice koristeći gramatičke oblike iz španjolskog, a riječi iz talijanskog. Konkretno: "valutar" umjesto španjolske riječi "valorar" ili "evaluar".

Posudbe iz talijanskog jezika javljaju se i u grafiji. Npr. riječ "porque" — zato, ispisuje "porche", slično kao što se piše u talijanskom riječ "perche". Ove kombinacije talijaniziranog španjolskog nastale su iako je testovni materijal rađen na ovim jezicima u razmaku od dva dana, a u međuvremenu je proveden test na njemačkom jeziku, kako bi mogućnost miješanja sličnih jezika bila što manja. U obradbi teksta na talijanski jezik javlja se priličan broj propusta.

Primjerice dva puta gramatički je nepravilno upotrijebljen imperfekt glagola "chiedere" (chiedevano), gdje bi bolje odgovarao perfekt "hanno chiesto".

Pri prepričavanju teksta na francuski također se javljaju greške. Na dva mjesta u tekstu izostavljen je član "la", svaki put nedostaje uz istu riječ (la plus). Također je dvaput neadekvatno upotrijebljen glasol "repondre" (umjesto: Le maitre leur a repondu, stoji: LČe maitre repondait; te na drugom mjestu umjesto "Sozan leur a repondu" stoji "Sozan leur repondait"). Gramatičkom se greškom također može smatrati i izostavljanje zamjenice "leur" u rečenici "Le maitre (leur) a repondu calme..." koja poblizhe označuje kome se lice obraća u tekstu.

Rezultati testiranja pokazuju da osoba



najbolje vlada hrvatskim, engleskim i njemačkim jezikom. Naime, u tim se jezicima greške ne javljaju. U ostalim jezicima grešaka ima, ali one ne dovode u sumnju

uporabnu vrijednost jezika, jer se prilikom upotrebe jezika ispitanicu moglo razumjeti, pa se te greške ne mogu smatrati otežavajućim čimbenikom u sporazumijevanju.

## LITERATURA

1. BRAIN, R.: Neurology of Language u: R. C. Oldfield i C. Marchall: Modern Psychology Reading, Penguin, London, 1973, str. 309–331.
2. HECAEN, H. i A. ANGELERGUES: Pathologie du language — L aphasie, Larousse, Paris, 1965.
3. LENNEBERG, E. H.: Review of Apeech and Brain Mechanism by W. Penfield and L. Roberts u: R. C. Oldfield i C. Marchall: Modern Psychology Reading, Penguin, London, 1973, str. 333–353.
4. L U R I J A, A.: Osnovi neuropsihologije, Nolit, Beograd, 1976.
5. PENFIELD, W. i L. ROBERTS: Langage et mecanismes cerebraux, Presses universitaires de France, Paris, 1963.
6. REPS, P.: Zen priče, Plamen, Slavonski Brod, 1970.

## THE SURVEY OF THE ONE CASE OF APHASIA IN THE POLIGLOT PERSON

### Summary

This paper presents one case of aphasia in poliglot person, who suffered from the blockade of the arteria supplying the frontal, parietal and the temporal brane zone, and was the cause of aphasia. This arteria was innate narrower and this was the cause of the lower blood supply. Blocades occured three times.

Of special interest is the first stroke because the person was in the speech environment, where was using russian, english and croatian language, but english language was important for the communication. After the atack english laguage became familiar again, as well as croation, but russian language was very much damaged, so it didn't become familiar for the long time, altjou it was learned at the same time as english language and it could be expected that the abilities for using these languages are the same.

Since this language wasn't important for survival in the foreign country, english and croatian language were dominating. Other languages occured according to the Pitres rule.

Testing was made to estimate the present ability of language use: the subject repeated a short text on familiar languages. The number of the words in the sentence, the lexic, morphology, sintax and graphis was observed. This analyses anables the conclusion that the subject is familiar with listed languages, and that they can be used in the particular situation with the usual mistakes that could be done by any other average person using foreign language, if he isn't a professional.